

ničke sile i oklopljene vozove. Njegovi su krvavi gubici bili vanredno teški. Tečajem obiju zadnjih dana oborili smo 65 neprijateljskih letala. — Luedendorff.

Položaj na ratlištima.

Na francuskoj su fronti bile suzbijene navale antante u Flandriji, južno od St. Quentin, na Chemin des Dames i između Suippes i Moze. Imedju Cambrai i St. Quentin postigli su Englezi lokalni uspeh. Istočno od Reimsa povukli su Nemci dobrovoljno svoju frontu. To javlja današnji nemački izveštaj.

Neprijateljski izveštaji javljaju: Francuski izveštaj od 3. oktobra u večer javlja tešku bitku u Champagneri, u kojoj su dopremili tečajem dana 2800 zarobljenika. Opširan engleski izveštaj od 3. oktobra sadržaje dugačak opis bitke između St. Quentin i Cambraia. Onaj od četvrtka javlja na toj fronti 4000 zarobljenika. Reuterov ured doznaje da su 3. oktobra Englezi navalili severno od St. Quentin na fronti od 8 milja te probili zadnu obrambenu crtu Hindenburgove linije. — Polag austrijskog su izveštaja doprle srpske čete u nekađanju Srbiju kod Vranje.

* Savetovni odbor tršćanske trgovačke i obrtno komere u Trstu, sada u Beču, izdao je neku deklaraciju, koju je uručio velikom broju ministara pa i gospodinu namesniku Fries-Skeneu, u kojoj traži, da se Trst spoji sa susjednim talijanskim gradovima u jednu autonomnu celinu, koja će biti pripojena Austriji ali inače nezavisna od svih ostalih susjednih pokrajina. Valja primetiti, da je ovaj savetovni odbor bio imenovan od vlade i da sluša na svaki njezin mig. Radi toga se i naš slavni dopisni ured požurio, da što više raširi ovu „deklaraciju“, koju doduše deklarira, ali za koju se ne zna, za koga da deklarira. Na toj zanimljivoj deklaraciji fale u ostalom potpisi.

* Atentati na nemačku poljoju u Varšavi. Krakov, 4. Po vestima iz Varšave, ustreljen je u utrak na javnoj ulici, vodja nemačkog redarstvenog odela, redarstveni komesar Schultze. U večer su poduzeli atentati i na druge redarstvene činovnike.

* Iz Bugarske. Po jednoj nepotvrđenoj vesti iz Pešte, potpisan je već i preliminarni mirovni ugovor antante sa Bugarskom. Po bečkoj vesti, također nepotvrđenoj, monarhija će još ove nedelje prekinuti diplomatske odnose sa Bugarskom i podanici se Austro-Ugarske nalaze navodno već na odlasku iz Bugarske. Nemačke novine predviđaju, da će čete centralnih vlasti, koje se nalaze u Bugarskoj, također ostaviti Bugarsku, pošto je ona izišla iz saveza. — Bonar Law je izjavio u donjoj kući, da su „bugarske železnice prete tako pod antantni nadzor, da je Nemačka odrezana od Istoka“. Reuter tvrdi, da Bugarska nije nesklona da sada izišavši iz saveza sa centralnim vlastima, udari protiv Turske. Mir antante sa Bugarskom pitanje je najkraćega vremena, pošto se ona podložila svim antantnim uvetima i preporučila se njenoj dobrohotnosti.

* Jugoslavenski boljševici. Glavni odbor socijaldemokratske stranke u Bosnoj i Hercegovini poslao je sledeći brzojav: Ruski poslanik Joffe, Berlin. Molimo Vas, da ovo saopštite ruskoj Sovjetskoj vladi u Moskvi: Povodom smrti druga Urickoga izražavamo Vam naše duboko saučešće. Ozdravilom drugu Lenjinu želimo dug, za stvar socijalizma plodni život. Življa internacionalna socijalna demokratija! — Glavni odbor socijaldemokratske stranke B. H. Jakšić, t-jnik.

* Petrograd u bunu. Javljaju iz Kijeva: Prema glasinama, koje kolaju u Charkovu i Kursku, valja velikom sigurnošću uzeti, da se Petrograd nalazi u potpunom ustanku protiv boljševika. Boljševičke čete, koje su otpisane iz Moskve, došle su samo na 80 vrsti udaljenosti do Petrograda, jer su sve linije bile razorene. Putnici, koji su stigli u Kijev iz Moskve, potvrđuju verovatnost vesti.

* Što će Turska? „Pester Lloyd“ piše o držanju Turske: Bugarska kapitulacija mora duboko delovati na celokupnu balkansku situaciju, kakova je stvorena pobedama centralnih vlasti do sloma Bugarske. Ako je Reuter dobro informiran, onda će položaj Turske postati težak. Vesti iz Carigrada doduše pokazuju, da su merodavni faktori turske vlade čvrsto odlučili izdržati unatoč otpadu Bugarske. No nesmeme međutim zatvoriti oči pred tim, da će naredni dani staviti najteže zahteve na snagu odlučivanja našega turskoga saveznika. Kapitulacija Bugarske oduzela je Carigradu najjaču zaštitu zbog. Preučeće bugarskih železnica u kontrolu antante, slobodni prolaz antantinih četa, preko bugarskoga zemljišta, zaposjednuće strategičkih točaka kraljevine po neprijateljskim četama, sve to je kadro, da izvrši žestoki pritisak na Carigrad sa zapadne strane. Ne sumnjamo, da se je Turska odlučila odupreti habro novoj opasnosti, ne mora se uvažiti, da će odlučnost i naredna čvrstoća Turaka usled preokreta u Bugarskoj imati izdržati jednu od najjačih kušnja svoje historije.

* Talijanska ofenziva odgođena. „Corriere della Sera“ javlja, da se usled preuranjene snežne vijavice morala talijanska ofenziva odgođiti.

* Direktni bežični spoj s Australijom. „Corriere della Sera“ javlja iz Londona, da je uspelo Marconiju, da uspostavi ispravnu bežičnu svezu sa Sidneyem u Australiji. Razdalja iznosi više od 20.000 kilometara.

* Pravo samoopredeljenja Nemaca. Beč, 4. Nemački listovi donose službeni stranačku vest, da su nemačke nacionalne stranke prihvatile rezoluciju nemačke socijalne demokratske stranke kao osnovu za pregovaranja!

* Vojnička obvezatnost u Ukrajini. Kijev, 3. Po duljim pregovaranjima zaključilo se uvođenje dvogodišnje vojničke obvezatnosti i oslobodjenje jedinih sinova od vojničke službe.

Iz slovenskog sveta.

Pitanje Trsta. Prigodom poziva talijanske socijaldemokratske stranke, upravljene na jugoslavenske socijaliste, da urede međusobnim raspravama pitanje Trsta piše dr. A. Bužinski u socijalističkoj „Pravdi“ među ostalim: Intenziviranjem i nacionaliziranjem poljoprivrede, unapređenjem raznih grana industrije, za koje postoje izvršni prirodni preduveti, te općim socijaliziranjem našeg gospodarskog života, naša buduća država može da postane sebeudovoljavajućim teritorijem (princip autarkije). (Ne kažem s tim da se mi moramo gospodarski da zatvorimo prama drugim zemljama). Nu ta naša autarkija bila bi potpuno isključena, kad bi pojedini delovi naših zemalja — koji su gospodarstveno nerazdruživi — bili otrgnuti; bilo bi to trganje živog mesa sa zdravog tela. Nu ne samo autarkija, već i gospodarska samostalnost (a za njom i politička), a i sama mogućnost egzistencije naše države, bila bi u slučaju rušenja kompaktnosti naših zemalja stavljena u veliku dvojbu. Što nam vredi u zemlju uspevajuća industrija, ako nam se oduzme izvozna luka? Ne, to ne možemo dopustiti ni mi jugoslavenski socijalisti, jer smo uvereni, da samo onaj narod može da ima svoju samostalnu državnu organizaciju, koji ima svoje kompaktno zemljište (historički potvrđeno), te sve uvete slobodnog, samostalnog gospodarskog i kulturnog razvoja. Stanuju li na zemljištu takovog naroda i pripadnici kojeg drugog naroda, njima ima da bude dana najšira i najosobodnija kulturna autonomija unutar dotične države. Ovo će biti i misao vodilica pri rešavanju celog kompleksa državnopravnih pitanja evropskih. Zar mogu n. pr. Česi da pitaju za svoje bečke Čehije (kojih ima oko pol milijuna) samostalnu državu? Zar oni mogu da pitaju samostalnu državu za lužičke Srbe u Nemačkoj, kojih ima 200.000? A mogu li oni dopustiti, da se njihova država cepa i prave kojekakvi „Deutschtömmchen“? Odgovor je jednostavan: ne! Njima mora da bude dana neograničena kulturna autonomija u okviru nemačke države, a češkim Nemcima u okviru buduće češke države. A taj princip mora da bude temeljem budućih naših državnopravnih uređaja prema ličnim elementima obitavajućim našu državu, u našem slučaju Talijancima. Zar bi se u tim zemljama i pored naše jugoslavenske države mogla ustrojiti jedna ili više samostalnih talijanskih država? Nel to je smešno, apsurdno, a kako kažem, i tehnički nemoguće, jer nemaju geografske kompaktnosti i kontinuiteta. A druga eventualnost? O njoj ne mogu da govorim, jer znam, da bi me stigla ruka cenzorova, a moguće i čija druga. Nu toliko ću reći, da baš za tu drugu eventualnost ima da vredi princip priznanja opravdanih zahteva talijanskih, princip samoodređenja naroda uz gore navedena ograničenja, koja nam nalažu, da čuvamo slobodu našeg naroda, njegovu gospodarsku samostalnost i kompaktnost našeg teritorija, a da Talijanima, koji žele u našu državu živeti, ne sprečavamo kulturnu autonomiju, i uveren sam, da će pak u tom slučaju zajednički interesi gospodarski potpuno izglediti eventualne nacionalne nesuglasice.

Iz Hrvatske. Pošto postoji već u Ljubljani Narodno veće za Sloveniju i Istru, radi se sada oko toga, da se također u Zagrebu ustanovi narodno veće, koje će biti vrhovna instancija sviju Jugoslavena. U svoje smo već doba javili, da se mislilo odmah iz početka na uređenje tog vrhovnog narodnog veća u Zagrebu, ali prilike nisu još zrele. Sada je otputovao dr. Korošec z drugim odaslanicima u Zagreb, gde će se izgraditi započeta organizacija. — O krizi u Hrvatskoj pišu „Novine“: Kritičnost vanjskog položaja neminovno traži, da se reši hrvatska kriza, koja je bez potrebe i umetno izazvana odozgor. No u rešavanju hrvatske krize, kako svi znaci pokazuju, vlada najveća bezglavost i oni faktori, koji se bacuju na ovo „rešenje“ još ni sada mu nisu dospeli, a u drugu ruku kod toga najmanje respektiraju onu poznatu: „nil de nobis sine nobis“. Stoga s pravom „Hrvatska Država“ naglasuje u svom uvodniku, da niti je shodno, niti moguće pravedno rešiti ovo pitanje. Napokon kad se je čekalo študiranjem ovoga pitanja četiri stotine godina, može se još počekati neko kratko vreme.

Rešenje odozgo bez sudelovanja naroda ne bi bila nikakovo rešenje.

Iz Slovenije. „Slovenec“ piše: Slavenški se trosavez danomice više jača. Svecopoljacima i ludovcima uspelo je pridobiti za svoju politiku poljsku javnost tako te i Poljsko kolo mora da se prikorji narodnoj volji. List ističe zamašaj izjava poljačkih zastupnika u parlamentu, koju je potpisao također predsednik poljskoga „Kola“. Time su Poljaci stupili u najbitnijem taktičnom pitanju na strani Jugoslavena i Čeha. — Celovački se „Mir“ bavi u odljem podlistku sa znanstvenom slovenskom organizacijom te ističe rad, što se do sada počeo izvršivati. U novoj znanstvenoj reviji za filologiju počele su izlaziti nekoje veoma važne rasprave, osobito prof. na gradačkom sveučilištu Nachtigalla o „brizinskim spomenicima“ (i za ostalu slavensku filologiju važnim listinama) kojom osvetljuje pisac čitavo jedno prastaro i važno razdoblje slovenskoga naroda. (10. vek.) Ali taj rad je samo priprava veće kulturne Institucije — slovenske akademije.

Domaće vesti.

Zalud vam je! Pišu nam: Večerno izdanje tršćanskog lista „Il Lavoratore“ od 30. pr. m. i puljski „Il Gazzettino“ od 1. o. m. našli su se napokon i složni u nečemu, u čemu su ta vrlo stara braća talijanska i socijalistička u ovim stranama uvek jednoga srca i jedne misli bila. Te je njihova mržnja na sve i za sve, što ovde slavenski, što ovde hrvatski hoće da misli i živi. Tršćanski „Lavoratore“ zastupa pod firmom socijalna nacionalističko taljanstvo ovih krajeva. Jasno ko sunce pokazalo se to u polemici za i protiv pripojenju Trsta Jugoslaviji. Kada je treba odrešiti i muževno nastupiti protiv germanstvu, tada „Lavoratore“ štiti ime „internacionale“, ali kada mu se pruži i najnovija prilika, da se izjavi o Slavencima ovde u ovim stranama, eh, onda se on seća uloge, što ju je preuzeo na četvrtoj svojoj strani jutarnjeg izdanja od čifutskog „Il Piccolo“. Neki mu iz Pule šalje dopis, ili mu ga je valjda osobno u nedelju predao, protiv otvaranju hrvatskih škola u gradu ovde. Kaže taj dopisnik grada Pule, da je trošak za hrvatske pučke škole u Puli luksus, što si grad nemože priuštiti. Neka se on radi nepotrebnih troškova drugamo obrati i nače, da puljski općinski zavodi sa velikim nepotrebnim troškom vode u njemačkom jeziku i duhu celu upravu, ali tako da je ta još katastrofalnija za općinske financije negoli ona njegovih talijanskih benjamina. Neka se radi njegovih nepotrebnih troškova obrati na one tudjince, koji su ovde onako bezglavo i ludo menjali svakih osam dana ulične table i kućne brojeve, dok nismo ostali bez tabla i bez brojanja na kućnim vratima, tako da si po danu, a da i ne govorimo po tami, na čudu gde ćeš koga naći. Je li nepotreban trošak za školu, koju polazi 6 do 700 djece, neka prosudi svaki, koji dozna. Neke ljude nije zbilja moguće nikako opametiti. To mora biti mana rase, karaktera, uzgoja, društva. Nemci — koliko ih ovde imade bez onih od preko — su nama Hrvatima zamerili, da se obzirom na prošlost previse prijatelji sa Talijanima ovde. Kada su nam to opazili, nisu možda imali krivo, ali ne sa njihovog gledišta već sa onog, s kojeg nas puljski „Il Gazzettino“ od jučer u pitanju otvaranja hrvatskih škola baca u isti koš kamo i Nemce. Da nije bilo u Puli Hrvata, otvorila bi se sada bila i pokrajinska nemačka škola, za koju bi bezobzirna gospoda nemačka uzela i prisvojila sebi i koju općinsku zgradu. Hrvatima je dana nekakova općinska zgrada, o kojoj nebi mogoniti Galežanac reći da je lepa i udobna (edificio bello e comodo). Što se tiče pitanja, odakle će hrvatska deca dolaziti u hrvatske gradske škole, to može pametni pisac „Gazzettino“-vog članka „I nostrī edificii scolastici“ biti miran. Sva će ta deca biti ne samo iz porezne općine Pule već iz same župe puljske. „Gazzettino“-v dopisnik će ali, nadjamo se, doživiti u pogledu hrvatskih škola u Puli još većih razočaranja. Neka nam on malo protumači, što to misli po „i nostrī edificii“ (naše zgrade). On dobro zna da su zgrade općinske a znati će, ako nije ignorant, kako to zbilja na žalost izgleda da jeste, da u Puli imade Hrvata i njihovih prijatelja drugih Slavena. Neka pita nadzrnika svojih talj. škola, da li imade u Puli hrvatske školske dece. Neka njega pita i taj će mu odgovoriti, ako nije slep bio dne 1. oktobra 1918., u 9 sati jutro pred sustolnom crkvom u gradu Puli. Čak talijanska školska deca su začudno povikivila: „Quantī putei e putele croate!“ (Koliko dečaka i djevojčica hrvatskih).

Pozor na prozore! Pozivom na razglas potpisanog od 2. oktobra 1915. br. Allg. 942-2-15 i nasljednje, daje se do sveopćeg znanje, da će se svaki kućegazda prihvatiti, koji od nedelje 6. listopada t. g. iza 7 sata popodne ne bude pripisano potamnio vlastitih prozora.

Milodari za našu srednju školu. Preko uprave lista položeni su sledeći dopisnici: Sakupljamo na predlog gosp. J a k o b a P u h a l j a među svojim dobrim prijateljima, u jednom ugodnom razgo-

da ne bi bila
 je: Slavenski
 jlacima i lu-
 politiku polj-
 ra da se po-
 j izjava po-
 je potpisao
 Time su Po-
 nju na stran
 Mir" bavi u
 enskom or-
 sada počeo
 za filologiju
 se raspravu
 Nachtigalla
 u slavensku
 ltuje pisac
 slovenskoga
 prava veće
 nije.

voru K 100. — Darovaše: po K 20. — Jakob Pu-
 halj; po K 10. — Zdravko Smilović, Antun Mečar,
 Marko Gržinić, Josip Radović, Ivan Licul, Josip
 Bravničar. Vrednim darovateljima budi srdačna
 avala, a gosp. našem sakupljaču starom borcu
 barbi Jakobir kličemo: Zivio!

Nemačke kazalište. Jučer se dala pred raspro-
 danom-kućom „Fledermaus“ staroga Straussa. Ovo-
 godišnje je kazališno društvo u svakom pogledu
 bolje, nego li su bila prejašnja društva. Osobito se
 istaknule kao glumice i pevačice Josefa Reichart i
 Luiza Tirsch. Od gospode svidjao se poznati već
 puljskog publici tenor Hanns Stangenberg-Stellau i
 komičar Jose Home. Inscenacija bila je pristojna,
 orkestar pod vodstvom Arthura Löwensteina veoma
 dobar. Ukupno lepa predstava, koja se danas
 opetuje. — Gospodična je Lisa Hardegg ispevala
 za odnora po drugom činu veoma čustveno valčik
 Josepa Straussa „Proletni glasovi“, te žela za to
 mnogo odobravanja, a gospodin Rudolf Hille jednu
 priju iz Rigoletta na veoma uspeli način. — Danas
 se opetuje ista opereta. Početak u 6 sati u večer.

Narodno gospodarstvo.

Jadranska Banka. usled zaključka Upravnoga
 Veća — na sednici od 12. ovoga meseca — povi-
 šuje dioničku glavnicu od K 20,000,000. —
 na K 30,000,000. — Izdanjem 25.000 novih dioni-
 ca, od kojih se 20.000 komada prepusti starim
 dioničarima u razmeru na 5 starih 2 nove uz te-
 čaj od K 575.—, a 5.000 komada daje se na javnu
 supskripciju uz tečaj od 675.—. Dionice parteci-
 pantu na poslovanje zavoda za godinu 1919. Uplata
 sledi odmah kod opclje, respektive supskripcije.
 Iznosi uplaćeni na nedodeljene dionice biće po-
 vraćeni 1. novembra 1918. Rok supskripcije je od
 29. septembra do 15 oktobra ove godine. Pravo
 repartitije pridržaje si Upravno Veće.

**Povišenje dioničke glavnice Hrvatske poljo-
 djeske banke u Zagrebu.** Kako s upućene strane
 saznajemo, odlučilo je ravnateljstvo Hrvatske poljo-
 djeske banke, da izvrši zaključak zadnje glavne
 skupštine o povišenju dioničke glavnice za daljnjih
 K 1,000,000. — t. j. od K 4,000,000. — na K
 5,000,000. — U tu će se svrhu doskora emitirati
 20.000 kom. dionica jedinica, odnosno 2.000 kom.
 dionica desetica uz pridržaj prava prednosti za
 stare dioničare. Uveli subskripcije doskora će se
 obelodaniti.

Dnevne vesti.

14 točaka Wilsonovog programa. Točka 1. veli,
 da se svi mirovni ugovori moraju obelodaniti, a
 mirovna da se pregovaranja moraju voditi javno.
 Nije dozvoljeno sklapati tajne ugovore. Diplomacija
 mora da radi otvoreno i javno. Točka 2. govori o
 slobodi mora. Točka 3. traži da se po mogućnosti
 uklue sve carinske ograde i da se svim narodima,
 koji se se ujedinili u obrani mira, zajamči jednako-
 pravnost u trgovačkim odnosajima. Točka 4. traži,
 da se naoružanja ograniče na meru, koja je po-
 trebna za održavanje unutarnjeg mira. Točka 5.
 Uredjenje sviju kolonijalnih pitanja na način, da se
 želje kolonijalnih naroda moraju u istoj meri uva-
 žiti kao što i utemeljeni zahtevi država, koje imaju

Praško pismo.

Praga 28. septembra 1918.

kn. — Nemačke novine, što izlaze u Ceskoj,
 donose nekad debelo štampane vesti o tome, što
 Česi hoće da poduzmu za uništenje Nemaca, dakle
 takodjer za uništenje dinastije i monarhie; pred
 nekoliko nedelja, kad se približavao august, kad se
 sme loviti divljač i seljaci počeli da fraže prah
 i zrua — svega toga je nestašica — počele su ne-
 mačke novine vikati, da se Česi naoružavaju, pri-
 pravljaju, vele, ustanak; namesnik, jedva što je tu
 vest pročitao, odmah je izdao zabranu proti nošenju
 oružja za pucaanje. Drugi put počeli su nemački
 listići, na čelu im „Reichenberger Ztg.“ proklinjati
 Čeha, jer da tobože beru obvezatan porez u narodne
 svrhe no da to zapravo nije novac u narodne svrhe,
 već za nekakve tajne ciljeve, budući da se, kažu,
 istodobno sakupljaju slične zbirke i medju Česima
 i zvan granica... Namesnik je strelomio o zabranu
 sabiranje narodnog poreza. Dobro je napisala
 „Arbeiter Ztg.“, da će ta zabrana biti samo voda
 na mlin narodnom porezu. Idealni odnosaji u državi,
 koje je prikazivao gospodin Hüsaerek, dobivaju nove
 dokaze. Sad je opet doneo „Prager Tgbt.“ vest iz
 Beča, da će zamaljsko gospodarsko veće biti ras-
 pušteno, jer da je tobože sigurno, da se hoće upli-
 tati u vladino gospodarstvo, i time — razume se
 — vladino gosp. darstvo ne bi tako dobro uspevao.
 Razpusti li se, biće to neoprostivo, strašni čin, biće
 tim jasno rečeno, da nas vlada hoće, bilo kako bilo,
 izgledati, da će radje biti pri ruci lihvarima i svim
 modernim gusarima, nego li dozvoliti, da bi si uboga
 česka deca i nauckane česke žene mogle lakše pri-
 skrbiti komad patente! — Vladino gospodarstvo!
 Kako izgleda? Iz Česke i Moravske izveze se žito,
 po prilici 600 vagona u Ukrajinu, gde da treba za-
 sijati velike neobrađene plohe. Tako se saopćuje

prava na kolonije. Točka 6. Izpražnjenje sviju ru-
 skih područja. Čitavi svet mora suradjivati kod toga,
 da se Rusiji zajamči slobodan politički razvoj.
 Točka 7. Čeli se svet suglašati s time, da Belgija
 bude uspostavljena, a da se ne čini nikakav po-
 kušaj, da se ograniči njezinu suverenost, priznatu
 od vascelog sveta. Točka 8. Čitavo francusko pod-
 ručje mora biti ispražnjeno a mora se popraviti ne-
 pravda, počinjena na Francuskoj pre 50 godina
 (1871.) otimanjem Alzacije Lorene, da se time
 obezbedi trajni mir. Točka 9. Rektifikacija granice
 Italije usledice po narodnom, točno odredjenom
 kriteriju. Točka 10. Narodima Austro-Ugarske, kojoj
 želimo sačuvati i osigurati mesto medju nacijama,
 mora se dozvoliti mogućnost autonomnog razvoja.
 Točka 11. Rumunjska, Srbija i Crnagora moraju biti
 ispražnjene a Srbiji se mora osigurati slobodan i
 obezbedjen izlaz na more. Odnosaji izmedju bal-
 kanskih naroda moraju se urediti prijateljski na te-
 melju pripadnosti pojednog područja pojedinoj
 narodnosti, kako to prizlazi iz povesne evolucije.
 Moraće se pridoneti jamstva za političku i eko-
 nomsku nezavisnost i teritorijalnu nedotakljivost
 balkanskih država. Točka 12. Turskim delovima
 sadašnjeg turskog carstva osiguraje se potpuna
 suverenost. Za to se mora narodima, koji su pod-
 loženi turskom carstvu, osigurati obezbedjen život
 i autonomni razvoj. Dardaneli biše otvoreni pod
 garancijom medjunarodnom za sve brodove i za
 svu trgovinu sviju naroda. Točka 13. Ustanovlje se
 slobodna poljska država, sastojeca se od sviju ze-
 malja, napućenih od Poljaka na slobodnim izlazom
 na more. Medjunarodni će ugovor morat obezbe-
 diti njezinu teritorijalnu i ekonomsku nezavisnost.
 Točka 14. Ustanovlje se savez sviju nacija. Po-
 sebnii će ugovori zajamčiti malim i velikim narodima
 političku nezavisnost i teritorijalni integritet. U javnom
 osudjivanju nepravednosti i zaštiti pravednost
 složni smo sa vladama i narodima, koji su se ko-
 allirali proti imperijalizmu. — 12. februara dodao
 je Wilson još sledeće 4 točke: Načela, koja se imaju
 upotrebiti, su sledeća: 1. Da se svaki deo u ko-
 načnom ugovoru mora oslanjati na pravednost i
 biti izgradjen na takvom sporazumku, koji će najpre
 dovesti do trajnog mira. 2. Da narodi i države ne
 smeju biti turane iz jedne države u drugu. 3. Svako
 rešenje pitanja područja, koje je ovim ratom na-
 bačeno, mora se provesti u interesu i na korist
 dotičnoga pučanstva, a ne kao jednostavni deo
 sporazumka ili kompromisa izmedju zahteva nate-
 cajućih se krugova. 4. Svim se nacionalnim zahtev-
 vima, što su jasno odredjeni, mora dalekosežno
 udovoljiti a da se ne obuhvaća nove elemente,
 čime bi se mogle zadeti nove svadje i protivštine,
 koje bi po svoj prilici izazvale novi rat.

Knjige. Berta pl. Sutner: „Dolje s oružjem“
 — „Pjesme Mihovila Danka“ —
 Krilež: „Pan“ Pjesme. — „Prvi Maj“, drama. —
 M. Vukojević: „Sabrane pripovijesti“.
 — Upton Sinclair: „Industrijski Velikan“.
 — L. Tolstoj: „Hadži Murat“. — Krapotkin:
 „Omladini“. — „Močvara“, roman iz čikaških kla-
 onica. — Otto Braler: „Skupoća“, mogu se dobiti
 u P o d r u ž n i c i Jos. Krmpotić, Pula, ulica Franje
 Ferdinanda br. 3. — Narudžbe se opremaju brzo i
 točno uz pouzeće.

sa mesta, odakle nam se pred tim reklo, da čemo
 ovogodišnjom žetvom izdržati teško do prvog me-
 seca 1919! Celo postupanje tujjih gospodara nad
 našim zemljama ravna se po jednom geslu: Uzeti,
 gde se može više, brzo to unovčiti, dok ne bude
 kasno, dok stvari ne dodju u ruke prvih vlasnika!
 I tako se uništavaju bogate šume, izrabljivaju rud-
 kopi, plene polja, uništava se gladom puk... Jedina
 nam je uteha prkos i čvrsta vera u dan pobeđe
 svetske demokracije i pravednosti! I uz svoju veru,
 kojom nije ganuo Stirlingh i ne će više ganuti Tisza,
 ustrajaćemo i sve svladati!

U letnim sedištima Pražana, u Ričanima i na
 Zbraslavu traži praška policija — napravu bežičnog
 brzojava. Iskazuje se strah, da se ne će naći taj
 aparat, te će sav rad policijskih činovnika biti uza-
 ludan. Neki praški list, nezna se, na sreću, je li to
 mislio ozbiljno, objavio je nazor, da se napravu
 može preneti, te da je moguće, veli, da je tako
 velika kao — žepni sat, da će biti dakle teško je
 naći. Vesti će dakle iz Česke ići i nadalje veoma
 brzo preko granica, dok će odanle u Češku i ostalu
 Austriju dolaziti vesti veoma polagano — kao dosad.
 Razume se krivnjom našeg slepog i gluhog c. k.
 dopisnog ureda. O tom brzojavljanju bežičnom,
 „prijavio“ je Čeha nemački zastupnik Waldner.

Prošle nedelje manifestovala je Šleska za sa-
 mostalnu česko-slovačku državu. Sudelovanje bilo
 je golemo. Taboru je prisustvovalo 30.000 osoba,
 Poljaci poslali su na manifestaciju svoje zastupnike.
 Odnosaj izmedju Čeha i Poljaka u Šleskoj za vreme
 rata veoma se razjasnio. Ta svi imademo jednu te
 istu težnju za slobodom! Geslo je sviju nas: „Od
 Trsta do Gdanska“.

Svi događaji i znakovi u političkom raspolo-

Mali oglasnik

Pozivlju se sve radnice, koje
 su pre radile kod tvornice
 koža u ul. Ura de Margina
 br. 19, da sutra nefaljeno pre-
 uzmu svoju radnju.

Prodaje se
 razno **pokućstvo.**
 Ulica Lazarić 76-II.

Traže se
 dvije poslužnice i pomoćnu
 kuharicu za jednu mensu.
 Obratiti se u ulici Barba-
 cani br. 5.

Kupuje u svakoj količini
 zdravi i čisti
drop od groždja.
 G. Curet, Trst, Via Sette
 Fontane 1.

Kupuje
perzijske sagove
 uz najviše cene. — Trgo-
 vina Plovan, Viški trg.

Rabljeno pokućstvo
 kupuje i prodaje tvrtka
Filip Barbančić
 Sišanska ulica.

Prvi posredovni
ženidbeni ured
 Zagreb, Ilica 7.
 Imade na izbor iz vrlo otmenih
 i imućnih krugova boljih ženid-
 benih partija, obojeg spola.
 Informacije besplatne.

Tužnim srcem javljamo svoj ostaloj rodbini,
 prijateljima i znancima, da je naš nezaboravni otac,
 odnosno tast gosp.

Ivan Šverko

rodnom iz Lanišća na 4. o. m., u 2 sada posle podne
 u Alturi, u 80. godini života u Gospodinu preminuo.
 Sprovod milog pokojnika biće danas, u ne-
 delju u 3 sata posle podne u Alturi iz kuće žalosni
 na mesno grobište.

Altura, dne 6. listopada 1918.

Antun, Petar i Mate, sinovi; Marija udata Grbac i
 Antonija udata Grbac, kćeri; Mate i Ivan Grbac,
 zetovi; Kata, Jelena, Marija i Jelena ud. Šverko, sva-
 kinje.

Konsumni magazin ratne mornarice

javlja gg. članovima, da će od ponedeljka
 7. o. m. izdavati nove iskaznice za podizanje
 živeža.

Kupuju se stare knjige

svake vrsti i jezika. Podružnica Jos. Krmpotić,
 Pula, ulica Franje Ferdinanda br. 3.

Setite se naše požrtvovne „Družba sv. Cirila i Metoda“.

ženju u Ugarskoj i u celoj državi pokazuju, da je
 moguće, da će ove zime doći u pretres razna pitanja
 unutrašnje politike, kao osobito pitanja narodnosna.
 I tu nastaje Slovacima neodloživa dužnost stveniti
 središnju narodnu organizaciju, uvesti je u život
 pod imenom slovačkog narodnog veća. „Slovensky
 Tyždennik“ došao je s tom mišlju već maja; od
 onda se o tom mislilo, i za tim stoje bez razlike
 sve političke stranke, svi istaknuti činitelji slov-
 kog života. Misao je sazrela, treba samo čin, pru-
 vesti je čvrstom rukom u život.

Beletristički časopis „Zvon“ počeo je ovih
 dana novo svoje godišće. Organ jeste to starije ge-
 neracije, no rado vidi medju sobom mladež, polazi
 joj u susret prijateljski, ceo niz naših najmladjih
 talenata započeo je ovde sa svojom karijerom, kao
 na primer snažni, originalni Ivan Olbracht, mnogo
 mladjj Jan Vrba itd. U novom godištu doneće „Zvon“
 novo delo Aloisa Jiraska „Putem“; Jiraskovi spisi
 za rata su posvema rasprodati, ne prestaje ih se
 štampati na novo. U knjižnici „Zvona“ izaći
 zanimlj roman Antala Staška „Borbe“, poznatog
 miljenika Slavena Adolfa Černog, (Jana Rokyty)
 roman u stihovima iz dobe našeg progibanja
 „Elizabeta Šramirova“, dalje „Vreli izvori“ morav-
 skog učitelja Metod Jahnha itd. — Poznati češki
 putnik Jan Havlasa, koji je takodjer prošao kroz
 godinu persekucija, počeo je izdavati svoje spise
 vlastitimi nakladom; istim putem nastupio je i pre-
 vodilac iz slavenskih jezika — glavno i z ruskog —
 Stanislav Minarik i pučki pripovedač J. R. Hradecky.
 I. R. Hradecky došao je u češku literaturu iz tesar-
 ske radione; činilo se, da će razviti u originalnog
 češkog pripovedača, tipa Gorkog, no postao je
 udoban i asimilovao se. Šteta značajnog talenta.
 Piše veoma mnogo, što bez sumnje oduzima
 njegovim radovima misli i privlačivosti.

Jadranska banka

u Trstu.

Oglas.

Na temelju zaključka redovite glavne skupštine dioničara Jadranske banke od 15. svibnja tek. god. i ovlaštenja c. k. vlade odlučilo je niže potpisano upravno veće, da izda

25.000 dionica Jadranske banke po K 400— nom. vrednosti

dužnici time dioničku glavnicu za K 10,000.000-- na K 30,000.000--., uz sledeće uvete:

1. Posednicima starih dionica pripada pravo opcije na

20.000 dionica za cenu od K 575-- tel quel

dočim se za

5.000 dionica za cenu od K 675-- tel quel

otvara javna supskripcija i za nedioničare.

2. Dionice IX. emisije sudeluju na uspehu banke sa istim pravima i dužnostima kao i stare dionice. počevši od **1. sečnja 1918.**

3. Pravo opcije pripada posednicima starih dionica, koji za pet starih dionica mogu dobiti dve nove uz prvenstveni tečaj od K 575--. Dioničari, koji žele da izvrše opsijsko pravo, treba da polože plašteve dionica jednom od zvaničnih mesta, koje prima subskripcije.

4. Predbeležbe na dionice javne subskripcije po K 675-- primaju zvanična mesta, ali upravnom veću pristoji pravo repartacije supskribiranih dionica.

5. U slučaju, da prigodom repartacije bude potpisatelju dodeljeno manje dionica, nego li je predbeležio, povratice mu se uplaćeni višak dne 1. studenoga tek. god.

6. Predbeležba i uplata dionica u celosti mora uslediti izmedju 25. rujna i 15. listopada 1918., u kojemu roku treba da se također izvrši pravo opcije.

7. Dobitak na tečaju novih dionica pripasće — po odbitku svih troškova i pristojbina pričuвної zakladi Jadranske banke.

8. Subskripcije primaju:

- Jadranska banka u Trstu i njezine podružnice u Beču (I. Tegetthoffstrasse 7-9.), Dubrovniku, Kotoru, Ljubljani, Metkoviću, Opatiji, Splitu, Šibeniku i Zadru, te ispostava u Kranju.
- Banka i štedionica za Primorje na Sušaku i njezine podružnice u Bakru i na Reci,
- Hrvatska centralna banka za Bosnu i Hercegovinu u Sarajevu i njezine podružnice u Mostaru, Bos. Šamcu, Tuzli i Zenici,
- Hrvatska Zemaljska banka, podružnica u Zagrebu,
- Prva hrvatska štedionica u Zagrebu i njezine podružnice u Belovaru, Brodu n-S., Crikvenici, Delnicama, Djakovu, Karlovcu, Kraljevici, Novom, Oseku, Požegi, Reci, Senju, Sisku, S. Ivanu Zel., Varaždinu, Vel. Gorici, Vinkovcima, Virovitici, Vukovaru i Zemu.
- Srpska banka u Mostaru,
- Živnostenska banka, podružnica u Beču.

TRST, dne 25. rujna 1918.

UPRAVNO VEĆE
JADRANSKE BANKE.

Pojedi

CENA lista: U pr. za četvu god. K. za pogodnije K. tromesečno. K. 12-sečno. K. 4 —, u ma. daji 16 fil. pojed. OGLAS: prima ju. upravi lista: trg. Cu. Tisak: Jon. Km.

godina IV

Nema

Berlin, sredovanjeni i sonu proledov. Nemačka vlad. žava, neka u neka obavesti. te naja ih pos. se započelo. program, sadr. žerih država njegovim kasn. voru od 27. mirovna prego. prolka, moli vlačno sklopi zraku. Maks. Kako je govoru, Turska

Nemačka. Čovek, koji j. odgovornosti k. mogla biti na. vori se u njoj. jašnjim namera. pristojno moli. da se pregovar. i ne ovrće se. menuti. U Nem. jima su se zga. još uvek Husar. razabrati iz jed.

BA

Beč, 6. Hjaško bojšite. Neumark, u juž. zračne navale i mrčeni brojni. kantsko bojšite. Na srpskoj sm. — Poglavica g.

Berlin stana službeno skupina nasled. driji i pred Ca. meka delatnost. na skupina vo. pustili luk pol. voira, koji je. i Le Gallet, t. stražnje linije. i navale izmedju. hain. Beurevo. vin rukama. Na. navale pred na. urevoira odlika. pukovnja broj. Löbbecke. — V. prestolja: Suzb. Tajjana na Che. tanje, započeto obim stranama. predzadnje noći. Berry te smo. dana sledio je. bojnomo kontak. grada Reims, i. Pontserverges i. Somme-Py vod. pao je neprijat. teškim smo boj. ložaje. Vestfalsk. padnopruska pe. osobito u tim a. bila je neprijat. talasa proti uzvi. satnijama pešač. redan udeo kod. je na tom mes. pednom rubu A. neprijatelja. — medju Argona i. jake navale. Zap. da provali za j. Ovde su se sars. juče navale. Na. Charpentrya na. svema navale p. z padno pruskih